

גליון תתצ • ערש"ק פרשת שופטים

• שנת העשרים •

לקראת שבוע

עיונים וביאורים בפרשת השבוע

תפקיד השוטרים וביטול השוטרים לע"ר

"תמים תהי' עם ה'" ולא עם "הקוסמים"

בטעם הדין דאיך נאמנת הודאת בע"ד במיתה ומלקות

סדר בלימוד החסידות

קובץ זה יוצא לאור
לעילוי נשמת האי גברא רבא, רודף צדקה וחסד
זכה לפזר מכספו להדפסת תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע
הרב החסיד ר' מאיר בהר"ר שמחה יצחק ע"ה זאיאנץ
ס. פאולו ברזיל
נלב"ע ביום ג' סיון ה'תשפ"א
תנצב"ה

* * *

ולזכות יבלחטו"א בניו הני לומדי ותמכי אורייתא, רודפי צדקה וחסד,
ראשונים לכל דבר שבקדושה ה"ה האחים החשובים
הרב החסיד ר' ישראל אפרים מנשה
והרב החסיד ר' יוסף משה
וכל בני משפחתם שיחיו
יהי רצון שיתברכו בכל מילי דמיטב מנפש ועד בשר,
ובהצלחה רבה ומופלגה בכל אשר יפנו, תמיד כל הימים

מכון אור החסידות	Or Hachasidus
סניף ארץ הקודש	Head Office
ת.ד. 2033	1469 President St. #BSMT
כפר חב"ד 6084000	Brooklyn, NY 11213
03-738-3734	United States
Likras@likras.org	(718) 534-8673

צוות העריכה וההגהה: הרב לוי יצחק ברוק, הרב משה גורארי', הרב צבי הירש זלמנוב,
הרב שלום חריטונוב, הרב מנחם טייטלבוים, הרב אברהם מן, הרב יצחק נוב,
הרב מנחם מענדל רייצס, הרב אליהו שוויכה

פתח דבר

תוכן ענינים

בצה"ת.

ג. מקרא אני דודש.....

"תמים תהי' עם ה'" ולא עם "הקוסמים"

מנין לנו שהשכר על "תמים תהי' עם ה' אלקיך" הוא "אז תהי' עמו ולחלקך"? / מדוע אי אפשר לומר ש"עם ה' אלוקיך" הוא השכר על "תמים תהי'"/? / "תהי' . . לחלקך" - מה זה חלקך? / ביאור מתודש בדברי רש"י על הפסוק "תמים תהי'" שכוונתו לומר שבשכר "תמים תהי' עם ה'" יזכו לירושת הארץ

(ע"פ לקטי שידות ח"ד עמ' 64 ואילך)

ה. פנינים.....

תפקידים של השוטרים (ע"פ לקטי שידות ח"ד עמ' 98 ואילך)

נצחיות הבטחת הגאולה (ע"פ לקטי שידות ח"ד עמ' 114 ואילך)

ז. יינה של תודה.....

ה"משפט" שהקב"ה אוהב

האומנם ניתנו המשפטים לישראל דווקא, והלא גם בני נח נצטוו להעמיד בתי דינים? / מהו המשפט המיוחד שנמשל לפרדס וממנו מתענג הקב"ה? / מתי מתעוררת אהבת ה' לישראל כאהבת אב לבנו הקטן? / ומניין יש ליהודי כוח לחדש בתורה?

(ע"פ לקטי שידות ח"ד עמ' 95 ואילך)

ט. פנינים.....

מהות תפקידו של המלך (ע"פ לקטי שידות ח"ד עמ' 104)

ביטול השוטרים לע"ל (ע"פ ספר השיחות הנשא' ח"ב עמ' 870 ואילך)

יא. חידושי סוגיות.....

כטעם הדין דאין נאמנת הוראת בע"ר במיתה ומלקות

יקשה על מש"כ הרדב"ז שהוא משום שאין נפשו של אדם קניינו, דלכאור' גם ממונו אינו קניינו כדאמר' בברכות מקרא ד"לה' הארץ ומלואה" / יבאר גדר בעלות שיש לאדם בממונו ומאי שנא מנפשו, ועפ"ז יבאר הא דחייב ברכות הנהנין הוא רק בדבר שהגוף נהנה

(ע"פ לקטי שידות ח"ד עמ' 106 ואילך)

יג. תורת חיים.....

סדר בלימוד החסידות

יד. דרכי החסידות.....

"יומא דקא גרים" - גילוי!

לקראת שבת קודש פרשת שופטים, הננו מתכבדים להגיש לקהל שוחרי התורה ולומדי', את קונטרס 'לקראת שבת' (גליון תתפט), והוא אוצר בלום בעניני הפרשה מתוך רבבות חידושים וביאורים שבתורת נשיא ישראל ומנהיגו, כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבג"מ זי"ע.

וזאת למודעי, שבדרך כלל לא הובאו הביאורים כאופן אמירתם, ואף עובדו מחדש ונערכו ע"י חברי המערכת, ולפעמים בעת העיבוד הושמט ריבוי השקו"ט כפרטי הענינים והרחבתם עם המקורות כפי שהם מופיעים במקורם [ובפרט, במדור "חידושי סוגיות", שמופיעים כאן רק עיקרי הדברים], ויש להיפך, אשר הביאורים נאמרו בקיצור וכאן הורחבו ונתבארו יותר ע"פ המבואר במקומות אחרים בתורת רבינו. ופשוט שמעומק המושג וקוצר דעת העורכים יתכן שימצאו טעויות וכו"ב, והם על אחריות המערכת בלבד, ושגיאות מי יבין.

ועל כן פשוט שמי שבידו הערה או שמתקשה בהבנת הביאורים, מוטב שיעיין במקורי הדברים (כפי שנסמנו בתוכן הענינים), וימצא טוב, ויוכל לעמוד בעצמו על אמיתת הדברים.

◇ ◇ ◇

ויה"ר שנוכה לקיום היעוד "כי מלאה הארץ דעה את ה'", ונזכה לשמוע תורה חדשה, תורה חדשה מאתי תצא, במהרה בימינו ותיכף ומיד ממש.

בברכת שכתא טבא
מכון אור החסידות

מקרא אני הדרש

ביאורים בפשוטו של מקרא

"תמים תהי' עם ה'" ולא עם "הקוסמים"

מנין לנו שהשכר על "תמים תהי' עם ה' אלקיך" הוא "או תהי' עמו ולחלקך"? / מדוע אי אפשר לומר ש"עם ה' אלוךך" הוא השכר על "תמים תהי'"/ "תהי'... לחלקך" – מה זה חלקך? / ביאור מחדש בדברי רש"י על הפסוק "תמים תהי' שכוונתו לומר שבשכר "תמים תהי' עם ה'" יזכו לירושת הארץ

בפרשתנו: "כי אתה בא אל הארץ אשר ה' אלקיך נותן לך, לא תלמד לעשות כתועבות הגוים ההם. לא ימצא בך מעביר בנו ובתו באש, קוסם קסמים מעונן ומנחש ומכשף. וחובר חבר, ושואל אוב וידעוני, ודורש אל המתים. כי תועבת ה' כל עושה אלה, ובגלל התועבות האלה ה' אלקיך מוריש אותם מפניך" (פרשתנו יח, ט-יב).

וממשיך – "תמים תהי' עם ה' אלקיך" (יח, יג).

ומפרש רש"י:

"תמים תהי' עם ה' אלקיך – התהלך עמו בתמימות, ותצפה לו, ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות, ואז תהי' עמו ולחלקו".

והנה, כבר נתבאר במק"א כו"כ פרטים בדברי רש"י אלו (ראה במדור זה לש"פ שופטים תשס"ח. עיי"ש בארוכה); אולם עדיין לא נתבאר סיום דברי רש"י, שלאחר שמפרט אופן קיום הציווי "תמים תהי' גו", מוסיף גם השכר ע"ז – "ואז תהי' עמו ולחלקו", דלכאורה:

מנין לנו ב"פשוטו של מקרא" שזהו השכר על "תמים תהי' עם ה' אלקיך"?

ב. והנה, במפרשי רש"י למדו שאליבא דרש"י מתחלק הפסוק לשנים: א) "תמים תהי'" – הציווי להאדם שהוא "תהלהך עמו בתמימות... קבל בתמימות" (ככל הפרטים שמפרט רש"י); ב) "עם ה' אלקיך" – הוא השכר על קיום הציווי: על ידי שתקיים הציווי "תמים תהי'" תזכה להיות "עם ה' אלקיך", "תהי' עמו ולחלקו".

וביאר, שרש"י למד זאת מאריכות הלשון: אם כוונת הכתוב היא רק לצוות להאדם

להיות בתמימות, ה' די לומר "תמים תהי" – וכמו שמצינו באברהם שאמר לו הקב"ה (לך יז, א): "והי' תמים" – ותו לא;

ומזה מוכיח רש"י, שההוספה "עם ה' אלקיך" היא ענין בפני עצמו – שכר קיום המצוה (ראה מה שהאריכו ברא"ם; גור ארי'; באר מים חיים; שפתי חכמים. ועוד).

אמנם פירוש זה אינו מחזור בדרך הפשט, כי:

(א) רש"י מתחיל פירושו: "התהלך עמו בתמימות". ומזה מוכן, שלדעתו התיבות "עם ה' אלקיך" המשך של הציווי "תמים תהי", שהתמימות צריכה להיות "עם ה' אלקיך", וכפשטות פירוש הכתוב – ולא ענין בפני עצמו.

[ומה שכתב בגור ארי' שיש לפרש כאילו התיבות "תהי עם ה' אלקיך" נכתבו פעמיים, והיינו שמתייחס גם לפניו וגם לאחוריו – (א) הציווי: "תמים תהי עם ה' אלקיך", (ב) השכר: "תהי עם ה' אלקיך" – הוא חידוש גדול ב"פשוטו של מקרא", ואם זוהי כוונת רש"י בוודאי הי' לו לפרש ולא לסתום. ואכמ"ל].

(ב) לכאורה, התיבות "עם ה' אלקיך" נצרכות הן לעצם הציווי: לפניו אומר הכתוב "לא ימצא בך . . מעונן . . ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים", דורשי עתידות למיניהם; ועל זה ממשיך שאתה – "תמים תהי", אבל לא עם דורשי העתידות הנ"ל אלא רק "עם ה' אלקיך"; ומעתה אין הכרח לחדש שמדובר כאן בענין נוסף של שכר.

(ג) לשיטת המפרשים הנ"ל, הי' לרש"י לחלק דבריו לשנים: ב'דיבור' אחד להעתיק התיבות "תמים תהי" ולפרש "התהלך עמו . . בתמימות", ואחר כך להעתיק ב'דיבור' שני את התיבות "עם ה' אלקיך" ולפרשן "ואז תהי עמו ולחלקו".

ג. והנה, רש"י מסיים דבריו "ואז תהי עמו ולחלקו" – ובוזה בוודאי קשה, שהרי (גם לפי שיטת המפרשים הנ"ל) – מהתיבות "עם ה' אלקיך" אפשר להוכיח רק ש"תהי עמו", ומהו שרש"י מוסיף "ולחלקו"?

[במשכיל לדוד כתב, שזה לומדים מתיבת "אלקיך": "הך דהכא מ'אלקיך' נפקא, כלומר שאז יהי' שייך לומר אלקיך, שתהי' חלקו". אבל חידוש הוא ולא נרמז בלשון רש"י].

ולכאורה הי' אפשר לומר, שכוונת רש"י בזה היא בהמשך לדבריו לפני זה – "כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות":

הליכה בתמימות עם ה' כוללת גם לקבל כל מה שיבוא עליו מאת הקב"ה – בין לטוב ובין למוטב – כמנוחה ובתמימות [ובלשון חז"ל (ברכות ס, ב): "לקבולינהו בשמחה". וראה גם פרש"י ואתחנן, ה], ובמילא אין מקום לדאגה מצד האדם, בידעו שהכל מאתו יתברך;

וע"ז ממשיך רש"י ומסביר להתלמיד, שידיעה זו שוללת כל דאגה, ולכן יהי' בתמימות אמיתית – כי "תהי עמו ולחלקו", טוב יהי' לו גם בגשמיות.

אבל אין לפרש כן ברש"י, כי אם זו כוונתו הי' לו לומר (לא "ואז תהי עמו ולחלקו",

אלא) "שהרי תהי' עמו ולחלקו".

ד. והנראה לבאר:

הנה פסוק זה ד"תמים תהי' עם ה' אלקיך" בא בהמשך למה שכתוב לפניו. הכתוב מזהיר ואומר שלא נשמע למעוננים וקוסמים וכו', ומסביר הטעם בדבר – "כי תועבת ה' כל עושה אלה". ומזה מובן, שאפילו אם אכן יאמרו דברי אמת, בכל זאת אוסר הכתוב לשמוע אליהם בגלל היותם "תועבת ה'".

ובהמשך לזה מסיים הכתוב: "תמים תהי' עם ה' אלקיך", שאף שלכאורה יכולים המעוננים והקוסמים להועיל לך, עם כל זה לא תלך בדרכיהם, אלא "תמים תהי' עם ה' אלקיך" – "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו", ולא תשאל אצל מעוננים וקוסמים.

ומעתה מובן, שכשם שאצל המעוננים והקוסמים כו' מסיים הכתוב "בגלל התועבות האלה ה' אלקיך מוריש אותם מפניך", שאינם ראויים להיות בארץ ישראל בגלל "התועבות האלה" –

הרי במדה טובה על אחת כמה וכמה, שצריך להיות שכר על ההנהגה ד"תמים תהי' עם ה' אלקיך", והוא ירושת הארץ.

וזהו שממשיך רש"י – "אז תהי' עמו ויחלקו", "חלקו" של הקב"ה; וכיון ש"חלק הוי' עמו", לכן (כלשון הכתוב – האזינו לב, ט-ג) "ירכיבו על במתי ארץ" – ארץ ישראל, ארצו של הקב"ה, וכמו שכתוב "ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה" (עקב יא, יב). וע"ד מה שכתוב בפ' בשלח (טו, טז-יז ובפרש"י): "עם זו קניית (חבבת משאר אומות) תביאמו ותטעמו בהר נחלתך", וכן תהי' לנו כב"א.

ממצוות התורה, וכיון ש"לא צוה הקב"ה לתוהו", נמצא שמגדרי מצוות ערי מקלט הוא שהגאולה תבוא בפועל, וא"א שיהי' בזה שום שינוי כלל.

תפקידם של השוטרים

שופטים ושוטרים תתן לך שוטרים - הורדן את העם אחר מצותו, שכן וכופתין במקל וכרציעה עד שיקבל עליו את דין השפט (טז, יד. רש"י)

כל מוני המצוות מנו את מינוי השופטים והשוטרים כמצוה אחת. והקשו האחרונים (ביאור הר"פ פערלא לשהמ"צ לרס"ג פרשיות ס"פ א'. ועוד) אמאי לא מנאום לב' מצוות, שהרי הם שני מעשים נפרדים, וביארו באופנים שונים.

ויש לבאר זה ע"פ דיוק לשון רש"י בפירושו כאן: לעיל בפרשת דברים, עה"פ (א, טו) "ואקח גו' ושוטרים לשבטיכם", פירש"י: "אלו הכופתין והמכין ברצועה על פי הדיינין", ואילו כאן שינה לשונו ופירש שהשוטרים "מכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט".

ויש לומר, שבאמת שני מיני שוטרים יש כאן: השוטרים הנזכרים בפרשת דברים הם אלו המוציאים לפועל את פסק הדיינים, להלקות את המחוייב מלקות וכיו"ב; ואילו השוטרים שבפרשתנו תפקידם לכפות על הנידון לקבל על עצמו לקיים את דין השופט לשלם ממון וכיו"ב.

וי"ל הכרחו של רש"י לזה, משום דס"ל לרש"י שגם המבצעים את פסק הדין בפועל נקראים "שופטים", כמ"ש לקמן (תצא כה, ב) "והפילו השופט והכהו לפניו". וא"כ עכצ"ל שה"שוטרים" שנצטוו ישראל למנותם אינם אלו המבצעים את פסק הדין (שהרי נכללים הם ב"שופטים"), אלא אלו המסייעים לשופטים לכפות את מרותם על העם.

ועפ"ז יובן הטעם שאין מינוי השוטרים נחשב למצוה בפ"ע, כיון שכל ענינם של השוטרים הוא לסייע בעבודת השופטים, ונכלל מינויים במצוות מינוי שופטים (ראה שהמ"צ להרמב"ם שרש יב).

נצחיות הבטחת הגאולה

אם ירחיב ה' אלקיך את גבולך גו' ויספת לך עוד שלש ערים (י"ט, ח-ט)

ברמב"ם הל' מלכים (פ"א ה"א) מביא כמה ראיות שהתורה העידה על ביאת המשיח, כגון נבואת בלעם, ועוד הבטחות הכתובות בתורה. ומוסיף (שם ה"ב): "אף בערי מקלט הוא אומר אם ירחיב ה' אלקיך את גבולך גו' ויספת לך עוד שלש ערים וגו', ומעולם לא הי' דבר זה, ולא צוה הקב"ה לתוהו".

ויש לבאר את החידוש בראי' זו מערי מקלט לגבי הראיות שהביא הרמב"ם קודם לכן:

אף שכל דברי התורה נצחיים הם, וכמ"ש הרמב"ם (סוף הל' מגילה) "חמשה חומשי תורה כו' אינן בטלין לעולם", מ"מ יש חילוקים באופן הנצחיות שבהם.

הנצחיות שבסיפורי התורה - היא רק בתוכנם הרוחני, ב"חכמות ופלאים" הנרמזים בהם (כמ"ש הרמב"ם בפי"ה מ"ה הקדמה לפ' חלק היסוד השמיני), אך המאורעות עצמם אירעו רק בעבר.

הנצחיות שבהבטחות התורה - תלויה היא בתנאים שנתפרשו בדברי חז"ל בדין הבטחה שע"י נביא, שיש אופנים שאין הכרח שתתקיים לפי פשוטה [כגון נבואה לפורענות, שאפשר שתתבטל מפני "שהקב"ה ארך אפים ורב חסד כו', ואפשר שעשו תשובה ונסלח להם" (רמב"ם הל' יסודי התורה פ"י ה"ד), ועד"ז ישנם אופנים שלא תתקיים הבטחה לטובה אם "יגרום החטא" (ראה הקדמת הרמב"ם לפיה"ט)]. ומזה מובן, שגם באופנים שבוודאי תתקיים ההבטחה, אין זה לפי שבעצם מהותה אינה ניתנת לשינוי, אלא שבפועל אין בה שינוי.

משא"כ במצוות התורה - הנה "דבר ברור ומפורש כו' שהיא מצוה לעולם ועלולמי עולמים, אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת כו', שכל דברי התורה מצווין אנו לעשותן עד עולם" (רמב"ם הל' יסודי התורה רפ"ט), היינו שמגדרי מצוות התורה הוא שא"א שיהיו בהן שינויים, ונצחיות הנה לעד.

ועפ"ז יובן החידוש שבראי' ממצוות ערי מקלט, דבזה מוכיח הרמב"ם שהגאולה העתידה היא חלק

המחיר מודפס
לעלו נשמה

הרהות ה' יהודה לייב ב"ר
מדרכי אברהם ישעיהו

ק"ה נחור

מזכור ב"ק אדמו"ר ז"ע

נלכ"ע י"ד ניסן התשפ"ג

הנצבה

יגה של תורה

ביאורים בעניני הפרשה על דרך ההסידות

ה"משפט" שהקב"ה אוהב

האומנם ניתנו המשפטים לישראל דווקא, והלא גם בני נח נצטוו להעמיד בתי דינים? / מהו המשפט המיוחד שנמשל לפרדס וממנו מתענג הקב"ה? / מתי מתעוררת אהבת ה' לישראל כאהבת אב לבנו הקטן? / ומניין יש ליהודי כוח להרש בתורה?

כריש פרשתנו נצטוו ישראל "שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך", ועל פסוק זה איתא במדרש (דברים רבה ה, ז) משל:

"למה הדבר דומה, למלך שהיו לו בנים הרבה והי' אוהב את הקטן יותר מכולן. והי' לו פרדס אחד והי' אוהבו יותר מכל מה שהי' לו. אמר המלך: נותן אני את הפרדס הזה שאני אוהבו מכל מה שיש לי, לבני הקטן שאני אוהבו מכל בני".

ועל דרך זה אמר הקב"ה: "מכל האומות שבראתי איני אוהב אלא לישראל", שהם משולים לבן קטן "שנאמר (הושע יא, א) כי נער ישראל ואוהבהו". וכמו כן "מכל מה שבראתי איני אוהב אלא את הדין, שנאמר כי אני ה' אוהב משפט". אמר הקב"ה: "נותן אני מה שאהבתי לעם שאני אוהב".

ויש לתמוה, ובשניים:

א. תכליתו של המשל היא להוסיף בהירות והסברה בנמשל, ולכאורה, הלא מה שאדם נותן את הדבר החביב עליו למי שחביב עליו, הוא עניין פשוט בתכלית שאינו צריך למשל. ואם כן, מה מוסיף המשל מהמלך והפרדס ובנו הקטן?

ב. טעם נתינת הקב"ה ה"משפט" לישראל הוא משום היותם "בנו הקטן" – "נער ישראל ואוהבהו". ואינו מובן: הדעת נותנת, שהדין והמשפט צריכים להיות נתונים בידי אדם גדול בשכל ודעת, וכחכמי הסנהדרין שהיו "חכמים ונבונים מופלגין בחכמת התורה בעלי דיעה מרובה" (רמב"ם הל' סנהדרין פ"ב ה"א); וכיצד יתכן שסיבת נתינת המשפט לישראל היא מצד חביבותם כבן קטן דווקא?

”החכמים הם עצם התורה”

יתכנו שני אופנים במהות ה”שופטים” ובתפקידם:

א. ישנם שופטים שתפקידם רק למסור את הדין הכתוב בספר, שאינו ידוע לכלל העם, או לברר במקום שיש ספק ולהעמיד הדין על אמיתתו, וגם לפעול ולגרום שהעם יקיים את הדין.

ב. אך ישנו אופן נעלה יותר בשופטים, ואודותיו מצווה התורה בפרשתנו, שהשופט עצמו מחדש ומוסיף דינים, וכפי שמתאר הרמב”ם (הלכות ממרים פ”א ה”א) את תפקידם של הסנהדרין, שלא היו רק מבררים את דיני התורה ומורים אותם לעם, אלא ”הם עיקר תורה שבעל פה . . . ועליהן הבטיחה תורה שנאמר על פי התורה אשר יורוך זו מצות עשה”.

והיינו, שלבית דין הגדול יש כוח להוסיף ולחדש דינים בתורה על פי כללי התורה, עד שחידוש דין של הסנהדרין הוא חלק מדברי תורה ואסור לסור ממנו ימין ושמאל. וכלשון המהר”ל: ”החכמים הם עצם התורה” (נתיבות עולם – נתיב התורה פ”א).

ומעתה יובן היטב מה שבדברי המשל נמשל הדין ל”פרדס” דווקא:

ההפרש בין שדה לפרדס, הוא, שבשדה גדלה בעיקר התבואה שהיא מזון הכרחי ”לצורך קיום חיותן”; ואילו בפרדס צומחים הפירות ”שאינם מוכרחים לצורך קיום החיות”, ותכליתם ”אינן אלא להתענג בהן” (טור ובי”א או”ח סי’ רז. וראה שו”ע אדמור”ר הזקן שם).

וכמו כן הוא בנוגע לשופטים, שיש בהם שני אופנים אלו:

ישנם השופטים שמודיעים את הדינים המוכרחים לצורך קיום העולם, וגם דואגים לקיומם על ידי השוטרים. שופטים אלו הם בדוגמת שדה המצמיחה תבואה שמוכרת לקיום חיות האדם.

ולעומת זאת, ישנם השופטים שהם ”עיקר תורה שבעל פה”, והם ”עצם התורה”. ועניין זה במשפט אינו מה שמוכרח לצורך קיום העולם, אלא השכל והחכמה שבתורה, שהוא עניין של תענוג לפניו ית’, שנעלה ”מכל אשר בראתי”, ועליו נאמר ”אני ה’ אוהב משפט”.

ואת השכל והחכמה שבתורה נתן השי”ת דווקא לבני ישראל ולא לאומות העולם. שהלא גם בני נח ”נצטוו על הדינין שהיא אחת משבע מצוות שנצטוו בני נח” (תנחומא פרשתנו א), אך הם נצטוו על המשפט ההכרחי, שנמשל לשדה; ואילו בני ישראל, בנו אהובו של הקב”ה קיבלו את בחינת ה”פרדס”, התענוג שבמשפט, שהוא השכל והחכמה שבתורה.

אהבה עצמית כמו אב לבנו הקטן

ומעתה יש לבאר מה שמעניין הקב”ה את הדין והמשפט לישראל, דווקא משום היותם ”בנו הקטן” – ”נער ישראל ואוהבהו”:

שני מיני אהבה ישנם בין אב לבנו: כאשר הבן גדול, הרי הוא בר דעת ויש בו מעלות

רבות, הן בשכלו והבנתו והן במידות טובות ומזוככות, וממילא אהבת האב אליו אינה רק מעצם היותו בנו עצמו ובשרו, אלא גם מחמת מעלותיו הנפלאות. ולעיתים מסתירה האהבה שמצד המעלות, את האהבה העצמית של האב לבנו.

אך כאשר הבן הוא תינוק וקטן, אין בו מעלות של שכל ומידות. וסיבת אהבת האב אליו היא רק מצד היותו מאוחד עמו בתכלית, כי אב ובן הם עצם אחד.

ומעין זה, גם באהבת השי"ת לבני ישראל, ישנם שני אופנים הללו: ישנה האהבה מצד מה שבני ישראל הם "עם חכם ונבוך" (ואתחנן ד, ו), לומדים תורה ומקיימים מצוות; אך מעבר לכל זה ישנה האהבה העצמית והפשוטה שאוהב השי"ת את ישראל משום ש"ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד" (ראה זח"ג עג, א). ישראל הם מאוחדים ומיוחדים בהשי"ת, והקב"ה אוהבם כאב האוהב את בנו הקטן מבלי הבט על מעלותיו, רק משום שהוא עצם אחד עמו.

וסיבת נתינת המשפט לישראל, היא דווקא משום אהבת השי"ת לבני ישראל כ"בנו קטן":

אם הי' עניין ה"שופטים" רק לברר את ההלכה לאמיתתה, או להורות את הדין לציבור שאיננו בקי בה, הרי היו צריכים למעלת הדעת ולגדלות בשכל וחכמה.

אך על פי מה שנתבאר למעלה, שהמשפט שמעניק הקב"ה לבני ישראל הוא מה שיהיו (שופטי) ישראל "עיקר תורה שבעל פה" שהם יוכלו להוסיף ולחדש בתורה עניינים שייהפכו להיות חלק מתורה שבעל פה; הרי דבר זה אינו יכול לבוא מצד שכלם, כי ההשכלות שממציא אדם בכוח שכלו, ככל שיהיו השכלות אלו עמוקות ביותר, עדיין אינן "תורה", אלא ההשכלות שלו.

וסיבת הדבר שישראל יכולים לחדש דינים, ושדינים אלו יהיו חלק מן התורה, הוא רק משום ש"ישראל וקודשא בריך הוא כולא חד". יהודי הוא מיוחד ומאוחד עם הקב"ה עצמו שהוא נותן התורה, ורק לכן יכול יהודי להוסיף בתורה ולחדש בה באופן שחידושו ייחשבו כחלק מן התורה.

ועל כן ממשיך המדרש את אהבת השי"ת לבניו, למלך ש"הי' אוהב את הקטן יותר מכולן", כי נתינת המשפט ל"בעלותם" של ישראל שיוכלו הם להוסיף ולחדש דינים אינה מצד מעלת שכלם, כי אם מהאהבה הפשוטה העצמית לישראל בניו של מקום, ומבלי הבט על מעלותיהם.

הכוח לחדש בתורה – כש"ממעטין עצמכם"

והנה, אופן אהבת השי"ת לישראל תלוי' היא בהנהגת בני ישראל עצמם:

כאשר מחשיב האדם את עצמו לבעל מעלה, מכיר הוא במעלותיו אשר מוחו מלא בידיעת ה', ובליבו שוכנת אהבה לבורא ית' ויראה ממנו; הרי גם אהבת השי"ת אליו היא אהבה

לקראת שבת

ט

מצד המעלה, שאוהבו הקב"ה להיותו מ"עם חכם ונבון". אך האהבה הפנימית העצמית של הקב"ה לישראל כאב לבנו קטן, אינה מתגלה.

ואילו בשעה שעבודתו של האדם היא בביטול מציאותו העצמית, שפל הוא בעיני עצמו, ומרגיש כ"נער" שאין לו מעלות עדיין, וממילא נעשית עבודתו לא מהבנתו והרגשתו אלא בקבלת עול מלכות שמים בביטול ובהכנעה; אזי מתגלית אליו אהבת השי"ת שאוהב את "בנו הקטן" באהבה עצמית שאינה תלוי במעלה.

וכאשר ישראל עובדים עבודתם בביטול באופן של "ממעטין עצמכם" (חולין פט, א), גורם הדבר לגילוי הקשר והאהבה העצמית של הקב"ה לישראל. ואזי אומר הקב"ה "נותן אני את מה שאהבתי" - את המשפט - "לעם שאני אוהב", שישראל נעשים בעה"ב כביכול על התורה הקדושה, ויש באפשרותם להוסיף ולחדש בה.

ועפ"ז יובן בעניננו, שכשביקשו בני"י מלך לשפטנו ככל הגויים" (שמואל א ח, ה), היינו מלך שימנע מצב של "איש את רעהו חיים בלעו" - הוכיחו בזה חסרון ביראת שמים, ולכן אמר הקב"ה "אותי מאסו גו".

ביטול השוטרים לע"ל

ואשיבה שופטך בכראשונה ויעצך בכתלה (ישעי' א, כו. הפסטר פרשתנו)

יש לבאר הטעם ששינה הנביא מלשון הציווי "שופטים ושוטרים" שבפרשתנו (בתחילתה), והשמיט "שוטרים", ולאידך הוסיף "ויעצך":

השוטרים הם "הרודין את העם אחר מצותן שמכין וכופתין במקל וברצועה עד שיקבל עליו את דין השופט" (לשון רש"י עה"פ). ונמצא, שהצורך בשוטרים הוא כשהאדם מסרב לקיים את פסק השופט, ולכן צריכים לשוטר שיכוף אותו "במקל וברצועה" לקיים את פסק הדין בפועל.

משא"כ היועצים אינם עוסקים בכפיית האדם לקיים את דין השופט, אלא מייעצים ומסבירים לאדם שפסק דינו של השופט הוא נכון וטוב לו, ועי"ז גורמים לו לקיים את דברי השופט מרצונו הטוב, ולא רק מחמת גזירת השופט.

ועפ"ז יובן היטב, שכל ענין השופטים אינו שייך אלא בזמן הגלות, שהיצר הרע מפתה את האדם לעבור על פסקי דין התורה, והאדם אינו רוצה לקיימם, ולכן צריכים לשוטר שיכוף אותו לכך. אך לעתיד לבוא, כשיתקיים הייעוד (זכרי' יג, ב) "ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ", ותבטל מציאות הרע - לא יהי צורך בשוטרים, אלא הכל יקיימו את משפטי והוראות התורה ואת פסקי השופטים מרצונם הטוב, בבחי' "ויעצך".

מהות תפקידו של המלך

שום תשים עליך מלך (י, ט)

מצינו שכששאלו ישראל משמואל הנביא "תנה לנו מלך", אמר לו הקב"ה "אותי מאסו ממלוך עליהם" (שמואל א ח, ו-ז). וידועה התמיהה (אברבנאל פרשתנו "הספק העשירי"). כלי יקר פרשתנו. ועוד: למה גער בהם הקב"ה, והרי מינוי מלך הוא א' מהמצוות שנצטוו ישראל לקיים בכניסתן לארץ, כמ"ש "שום תשים עליך מלך"?

והביאור בזה (בהבא לקמן ראה סהמ"צ לאדמו"ר הצמח צדק מצוות מינוי מלך פ"א ופ"ג):

בענין המלכות בכלל ישנם ב' אופנים, זה למעלה מזה: (א) מלכות שתכליתה לפעול שהנהגת בני המדינה תהי' כדבעי, ובלשון המשנה "אלמלא מוראה של מלכות איש את רעהו חיים בלעו" (אבות פ"ג מ"ב). (ב) כאשר בני המדינה מתנהגים כראוי גם לולא "מוראה של מלכות", תכלית המלכות היא באופן נעלה יותר: המלך, מצד גודל מעלתו ("משכמו ומעלה גבוה מכל העם" (שמואל א ט, ב)) מבין דברים שלמעלה מהשגת העם, ועי' פקודותיו מתנהגים הם כפי הבנתו הנעלית מהשגתם.

ועד"ז במצות מינוי מלך שניתנה לבני"י, שבאמת מלכם ואדונם הוא הקב"ה, ומצות מינוי מלך הוא למנות מלך בשר ודם, שיהי' ממוצע המגלה מלכותו ית' לבני"י, וגם בזה יש ב' אופנים: (א) כאשר יש בבני"י חסרון ביראת שמים, זקוקים הם למלך שימשיך ויכניס בהם היראה והביטול אליו ית'. (ב) כשיש בהם הביטול והיראה כדבעי, המלך ממשיך בהם דרגות נעלות יותר של גילוי אלוקות, ועי"ז באים הם לידי יראה וביטול נעלים עוד יותר.

הודושי סוגיות

עיון ופירוש בסוגיות הפרשה

בטעם הדין דאין נאמנת הודאת בע"ד במיתה ומלקות

יקשה על מש"כ הרדב"ז דהוא משום שאין נפשו של אדם קניינו, דלכא"ו גם ממונו אינו קניינו כדאמר'
בברכות מקרא ד"לה' הארץ ומלואה" / יבאר גדר בעלות שיש לאדם בממונו ומאי שנא מנפשו, ועפ"ז יבאר
הא דחייב ברכות הנהנין הוא רק בדבר שהגוף נהנה

הנה, הלכך לא תועיל הודאתו בדבר שאינו
שלו, ומלקות פלגא דמיתה הוא, אבל ממונו
הוא שלו ומש"ה אמרינן הודאת בע"ד
כמאה עדים דמי . . ועם כל זה אני מודה
שהיא גזירת מלכו של עולם ואין להרהר".

וְלִכְאוּ יל"ע בטעם הרדב"ז, דבשלמא
אם קבלה וגזירה היא נקבל ולא נהרהר,
אבל אם לדין יש תשובה על הסברא לחלק
בין ממון לנפש, דמאי שנא נפש שהיא
קניינו של הקב"ה יותר מכל העולם דהוי
נמי "קנין הקב"ה", ומקרא מלא דבר הכתוב
לה' הארץ ומלואה. וילפי' מיני' בברכות לה.
דהנהנה מן העולם בלא ברכה כנהנה מקדשי
שמים כו', עיי' ל' החינוך מצוה שכח ועוד.
וא"כ אף ממונו של אדם בכלל זה, כי לי
הכסף ולי הזהב נאום ה'. ועל כרחין נצטרך
לומר דאע"ג שכל העולם בבעלות הקב"ה,
הרי ביחס לרשות האדם על זה יש הבדל בין

כתב הרמב"ם בסוף פי"ח מהל' סנהדרין
גזיה"כ היא שאין ממיתין ב"ד ולא מלקין
את האדם בהודאת פיו אלא על פי ב'
עדים" (כלשון הכתוב בפרשתנו). פי' אף
דקיי"ל (גיטין מ: ועוד) דהודאת בע"ד כמאה
עדים דמי, היינו רק לחייבו ממון, אבל לא
להתחייב במיתה ומלקות. וממשיך בנותן
טעם "שמא נטרפה דעתו בדבר זה שמא
מן העמלין מרי נפש הוא המחכים למות
שתוקעין החרבות בבטנם ומשליכין עצמן
מעל הגגות שמא כך זה יבא ויאמר דבר
שלא עשה כדי שיהרג", אבל מסיים "וכללו
של דבר גזירת מלך היא", היינו דעדיין אין
בזה טעם. ויעיי' ברדב"ז דהוצרך להגדירו
גזירה בלי טעם כי הטעם שכ' לא שייך גבי
מלקות (ועיי' רש"י יבמות כה: ואכ"מ), והוסיף
הרדב"ז "ואפשר לתת קצת טעם לפי שאין
נפשו של אדם קניינו אלא קנין הקב"ה [ועיי'
ברמב"ם הל' רוצח פ"א ה"ד] שנא' הנפשות לי

גבי בעלות המלך על מדינתו, דאף שכל הארץ היא ברשות המלך (ראה רמב"ם ספ"ד מהל' מלכים והל' עבדים פ"ט, ה"ד. שר"ע רבינו חו"מ שם ס"ג), ועד שבאופנים מסויימים מותר לו ליטול מרכושם של בני המדינה (ראה רמב"ם הל' גזילה ואבידה פ"ה ה"א ואילך, הל' מלכים שם) – מ"מ אין בעלות (הכללית ד) המלך שוללת בעלותו הפרטית של כאו"א מבני המדינה על רכושו הפרטי. והוא הדין גבי מלכות שמים, דאי"ז באופן השולל בעלות הפרט, אלא לצד בעלות זאת הכללית ניתן הממון לאדם באופן שהוא בעליו.

וישוב מיושב שפיר דכיון שיש לאדם בעלות בממונו – לכן הדין בזה דהודאת בע"ד כמאה עדים, משא"כ בנוגע לגופו ונפשו שנשארו לגמרי בבעלותו של הקב"ה ונמצאים אצלו רק בגדר פקדון, ועדיין לא הוי **בע"ז** הדבר להתחייב בו ע"י הודאה.

ורא"י לחילוק הנ"ל, דהנה בברכות אמרו כנ"ל דאסור ליהנות מעוה"ז בלא ברכה, והנהנה בלא ברכה מעל, וכאילו נהנה מקדשי שמים כו', אמנם מאידך אשכחן דאין חייבין בברכת הנהנין אלא על דבר שגופו נהנה ממנו (אכילה שתי' וכו'), כמ"ש התוס' פסחים נג.; משא"כ כשיש הנאת ממון (קבלת ממון וכו') לא תקנו ברכה (שבגדר ברכות הנהנין, המתירה את ההנאה; משא"כ ברכות שבח והודאה ואכ"מ), ולכאו"מ מאי שנא הנאת הגוף מהנאת ממון, כיון שבשניהם נהנה מעוה"ז שנאמר בו לה' הארץ ומצואה [ואמנם מצינו כמה מצות בנכסי אדם שתכליתן להביא ההכרה ד"לה' הארץ ומלואה", כגון שמיטה, עיי' בחינוך שם, וכן מתנות כהונה, מעשרות וכו' – עיי' ל' החינוך מצוה יח; מ"מ מובן ופשוט שאין הענין דומה כלל לברכת הנהנין, שהרי

נפשו וממונו, ויש לחקור ביסוד החילוק.

ולכאו"מ הי' אפ"ל דהחילוק פשוט, כי שונים הדברים מצד מעשה החיזוק, דע"י העברת ממון מאדם לאדם סו"ס אין חיזוק נכסי שמים (כי באיזה רשות שיהי' הממון, כל היכא דאיתא הוא ברשותו יתברך וסדנא דארעא חד הוא), משא"כ ע"י מיתה או מלקות גורמים חיזוק בקנינו של הקב"ה. איברא דפשטות ל' הרדב"ז משמע שיש חילוק **מעיקרא** בין נפשות וממון מצד **בעלות האדם**, ד"נפשו של אדם . . קנין הקב"ה . . אבל ממונו הוא שלו".

וי"ל דהנה נפשו וחיייו של אדם נמסרו לו מהקב"ה רק בתורת פקדון, ולא **בעלות** שלו. וכפסק רבינו הזקן בשלחנו, חו"מ הל' נזקי גו"נ ס"ד "אין לאדם רשות על גופו כ"ף להכותו כו'", היינו דהא דמוזהר שלא להזיק גופו אינו רק לתא דאיסור אלא זהו גם מדיני קניינים (וזהו שלא קיצר בסתם "אסור לאדם להכות גופו" וכיו"ב) – שאין לו רשות ו**בעלות** על גופו (כי עודנו קנינו של הקב"ה, ונמצא אצלו רק בתור פקדון). משא"כ ממונו הלא נמסר לידו באופן שנעשה בעליו, והארץ נתן לבני אדם, ואיסור איבוד והשחתת ממון כו' (המבואר בדברי רבינו שם) אינו אלא לתא **דאיסור**, שעובר על לאו דבל תשחית.

ואי"ז סתירה למש"נ "לי הכסף ולי הזהב נאום ה'" וכיו"ב, כי בעלות הקב"ה, המסוכבת מזה שהוא ית' ברא הכל ומנהיג הכל, ה"ה בעלות כללית, ואכן גם לאחר שניתן הממון להאדם עדיין אינו יוצא מבעלות הקב"ה, ויכול ליטלו ממנו, כי הוא בראו; אבל סו"ס הרי נתן את הממון להאדם. ומצינו גדר כעין זה בדיני ממון,

ולכאו' י"ל שלזה כיון הרדב"ז במה שסיים "ועכ"ז אני מודה שהיא גזירת מלכו של עולם ואין להרהר", כי ההבדל הנ"ל בין נפשו של אדם וממונו אינו ענין שכלי, אלא כך היא "גזירת מלכו של עולם" שנתן רשות ובעלות לאדם על ממונו ולא על נפשו וגופו.

אב"ב, בלשון הרדב"ז "אפשר לתת קצת טעם" גם לזה. והוא, דמצד הקב"ה אין חילוק כלל בין נפשו וגופו של אדם לממונו, כי כל העולם ומלואו של הקב"ה הוא בשווה ממש, אבל יש נפק"מ ביניהם מצד האדם. דבנוגע לגופו ונפשו - ניתנו לו באופן שניכרת בהם בעלותו של הקב"ה, כי בכל יום אומר "נשמה שנתת בי" מחדש, מחוייב בתומ"צ וכו' וכו' ונרגשת בגופו קדושתה של הנשמה, וגם בגופו של איש ישראל יש קדושה (עיי' שבת פו: זהר ח"ג ע, ב), ומכיון שנבראו באופן שבעלותו של הקב"ה ניכרת בהם, הרי לא יתכן שיהי' להאדם דין בעלות עליהם; משא"כ ממונו הוא באופן שאין בו קדושה (זו) ולא ניכרת בו בעלותו של הקב"ה (דאל"כ לא הי' ענין של בחירה, והאמת גלוי' וידועה), ותורה ניתנה בארץ דוקא, היכא ד"משא ומתן כו' יצה"ר יש ביניכם", עיי' שבת פט., והיינו במקום שבעלותו של הקב"ה אינה ניכרת, לכן, כדיני התורה יש להאדם רשות ובעלות על ממונו ונכסיו [אלא שעליו לדעת ולהכיר, שבעלות זו גופא ניתנה לו משמים (הקב"ה) ד"לה' הארץ ומלואה", עיי' המצוות הנ"ל].

ועיי"ע בלקו"ש חל"ד שופטים ב ואילך איך עפכ"ז יש לבאר עוד חילוקי דינים דאשכחן בין דיני ממונות לדיני נפשות.

המצוה היא שהאדם ברצונו יפקיר שדהו בשמיטה וכו'. ולהעיר אשר מצות אלו הן בנוגע לחלק מנכסי האדם, משא"כ דין ברכות הנהנין הוא - שאסור ליהנות שום הנאה בלא ברכה (ואפילו כל שהוא, עיי' ה"ל בריש הסוגיא). ולכאורה אינו שייך לנדוד"ד].

וע"פ משנת"ל י"ל דא"ש, כי נפשו וגופו הם "קנין הקב"ה" באופן שאין לו בעלות עליהם, ולהכי גם הנאות שלהם כמותם - קניינו של הקב"ה, והו"ו "קדשי שמים" שאסור ליהנות מהם בלא ברכה. והא דאמרו בש"ס שם שרק קודם הברכה הם "קדשי שמים", ולאחרי הברכה ה"ה במצב ד"והארץ נתן לבני אדם" (עיי' ברש"י שם), אין הכוונה שע"י הברכה נשתנו להיות קניינו של האדם (והרי גם לאח"ז אומרים "ברוך שאכלנו משלו", ברכות נ.), ורק שע"י הברכה נפקע מהם דין "קדשי שמים", היינו איסור ההנאה, ומותר ליהנות מהם, אבל אין הוא נהנה משלו אלא משל הקב"ה, והקב"ה נותנם לו באופן שיהיו לו גם ע"מ שיאכלם ויאבדם כו' (כאדון המוסר לעבדו להשתמש ולאבד, ועדיין הכל שלו). משא"כ הממון (מצ"ע) מלכתחילה אינו בגדר "קדשי שמים", כי נמסר לבעלות האדם, ואי"צ ברכה להתיר הנאות [אלא שכדי שהאדם יכיר שאין בעלותו מפקיעה ח"ו בעלות (הכללית של) הקב"ה על ממונו, ניתנו לו מצוות בממונו כו' המזכירות שהכל עדיין ברשות הקב"ה כלשונות החינוך שם].

א"א שלכאו' הא גופא טעמא בעי, מאי שנא ממונו של אדם שניתן לו באופן כזה שיש לו בעלות עליו, דלא כגופו ונפשו.

סדר בלימוד החסידות

תורת החסידות, שהדרך היותר נכונה היא, שלא לבקש חשבונות רבים, אלא ללמוד ולחזור ללמוד ולא להביט על השעון ולעשות חשבון כמה ענינים השיג במשך שעה זו, ולכשיהפך ויחזור ויהפך בלימוד תורת החסידות אזי בדרך ממילא יזוככו מוחו ולבו ויהיו כלים מוכשרים לקבל את אור תורת החסידות והעיקר - גם את המאור שבה.

ביטול שכלו וידיעתו במידיעות הישרות

ד) ידוע ביד להרמב"ם בסוף הל' מקואות, שרמו יש בענין הטבילה שהוא מרמו לטבילה בדיעות הישרות, ולמדנו מזה שכמו שאיזה היא טבילה כשרה אם המים צפים ממעל לראשו הרי ג"כ מתי מטהרים הדיעות הישרות אם צפים הם למעלה מראשו, היינו למעלה מכח שכלו וידיעתו, ז"א שמבטל הוא את שכלו וידיעתו במידיעות הישרות. והשי"ת יצליחו ויסייעו ליראת שמים שלימה ויוסיף אומץ במצות הצדקה, שאז כהבטחת רבינו הזקן (תו"א בתחלתו) נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, ועיין בלקו"ת לג' פרשיות על מאמר זה שאלף פעמים ככה היינו בפועל ממש אלף פעמים ולא בדרך מליצה וגוזמא, ואז במעט זמן - אבל בריבוי שימת לב - יצליח בלימודו ויתאים למצות תלמוד תורה כדבעי למהוי.

בטח לקח חלק בהתועדות חג החגים י"ט כסלו, ואתענין לדעת מההחלטות הטובות בעת רצון זו, באהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם יתברך.

בענין שעות הלימוד בנגלה ובדא"ח עיין קונטרס עץ החיים פכ"ב-כה.
בברכה.

(אנרות קודש ח"ה עמ' פס-צ)

אופן הלימוד - כבשאר חלקי התורה

במענה על מכתבו . . בו שואל הדרך בהתחלת לימוד החסידות וכן אם יש חיבור מסודר בדא"ח [תורת החסידות] בנוגע לסדר ההשתלשלות.

א) בנוגע להורות לו סדר התחלת לימוד, הנה קשה לענות ע"ז מבלי ידיעה מחושבו ובאיזה דרך בלימוד יש לו המשכה, וידיעתו עד עתה בחסידות וכו' אבל מענה כללית שברובא דרובא הוא מתאים, הוא שנוסף על לימוד התניא ילמוד דרך מצותיך (הנק' ג"כ ספר המצות) להצמח צדק, וכמו הלימוד בשאר החלקים שבתורה, הנה בפעם הראשונה לא יתעכב להבין כל מלה ומלה יתירה, אלא רק כללות הדברים, וכאשר ילמוד באופן "למיגרס" פעם ושתים ותהי' לו ידיעה אף כי שטחית אבל מקפת בכמה ענינים, הרי אז יוכל לדייק ג"כ בהענינים ובתיבות.

ב) בשאלתו אם יש ספר בדא"ח המבאר סדר ההשתלשלות. הנה כזה הוא ספר "שער היחוד" לאדמו"ר האמצעי ושם בתחלתו מבאר ג"כ ע"ד אופן ההתבוננות.

לימוד תורה ללא 'חשבונות'

ג) ידוע הכתוב האלקים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים, כמה וכמה דורות היו לומדים תורה מבלי הכנס בחשבונות רבים באיזה אופן יש לסדר הלימוד שיהי' מוצלח ביותר ומתאים לכללי חכמת החנוך וכו' וכו' וחדשים מקרוב באו ומתעמקים בסדרים ותחבולות שונות, והתוצאות משיטות אלו הם הפכים ממה שראוי לכאורה לקוות מהם כו' כי בדורות הראשונים הי' החשק גדול ללמוד התורה בלי התחכמות יתירה, וגדלה ג"כ ידיעת התורה בכמות וגם באיכות, משא"כ בהלימוד שאחר כל הכללים הנ"ל נתמעטו הלומדים ונתמעט החשק שלהם וכו' וככל הדברים האלה הוא ג"כ בלימוד

"יומא דקא גרים" – גילוי!

ה"האי יומא דקא גרים" צריך ליצור את המסירות נפש על תורה. אברכים בני תורה צריכים לפתח חיבת התורה. על בני תורה להיות תקיפים, לא חלושים ולשבת מאחורי התנור, אלא לצאת לרחובות ולפתח את הענין של חיבת התורה

"יומא דקא גרים" – מסירות נפש על תורה

החסיד ר' פנחס רייזעס קיבל פעם הוראה מהוד כ"ק רבנו הזקן, ללמוד בכל יום שתי שעות שיעור גמרא בעיון.

אחת מהתורות ששמע החסיד ר' פנחס רייזעס מהוד כ"ק רבנו הזקן ורשמן, היא על מאמר רו"ל "אנן פועלי דיממא" - יום משמעו גילוי, אנן פועלי דיממא פירושו - עלינו להאיר את העולם.

בהתאם לכך שיום ענינו גלוי, יכולים לפרש את מאמרו של רב יוסף "אי לאו האי יומא דקא גרים כמה יוסף איכא בשוקא" - האי יומא דקא גרים, יומא - גילוי. זהו על פי חסידות. וכיצד אפשר לפרש את המאמר?

...ה"האי יומא דקא גרים" הוא בכל הענינים, לא רק בענין פרטי, באיש פרטי, על דרך "כמה יוסף איכא בשוקא", אלא בכל הענינים צריך להיות מורגש ה"האי יומא דקא גרים". ה"האי יומא דקא גרים" צריך ליצור את המסירות נפש על תורה. אברכים בני תורה צריכים לפתח חיבת התורה. על בני תורה להיות תקיפים, לא חלושים ולשבת מאחורי התנור, אלא לצאת לרחובות ולתבוע את הענין של חיבת התורה.

תקיפות אין פירושה שצריכים לדקור את השני, אלא תקיפות עצמית בדעת חזקה. שכן,

לקראת שבת

הבעלי בתים הרי שואלים תמיד "מי שָׁמַךְ". למשל, כאשר הגבאי מוכיח על שמדברים בשמונה עשרה בשעת חזרת הש"ץ, או בשעת קריאת התורה, הם אומרים לו, מי שמך, ובאמת הגבאי עצמו גם כן מדבר... הרי התירוץ על ה"מי שָׁמַךְ" הוא האי יומא דקא גרים, כך אומר השו"ע.

חיבת התורה

...על ראשי הישיבות להביא את התלמידים לחיבת התורה. לא רק ללמד אותם ללמוד אלא לאהוב תורה, שיהי' להם תענוג בתורה. ולא רק ראשי ישיבות הלומדים עם תלמידים גדולים, אלא גם ראשי ישיבות הלומדים עם ילדים קטנים אלף בית, עברי, צריכים להכניס בתלמידים חיבת התורה...

צריך להיות ללמוד וללמד, ללמוד בעצמו וללמוד עם אחרים. אלה שחושבים שה"ללמד" סותר ל"ללמוד" - טועים. הרי אדרבה, על ידי ה"ללמד" תורתם מתברכת. כתוב "כל תורה שאין עמה מלאכה סופה בטלה", המלאכה של תורה היא אור התורה.

הריני פונה אליכם תלמידי התמימים, שתעשו בזה במסירות נפש ללמוד וללמד, שיהי' "אש תמיד תוקד על המזבח". גם הילדים הקטנים בהלכם ברחוב יחזרו אחד עם השני על סיפורי התורה, לא רק ללמוד "מודה אני", ועל ידי כך ישתנה האבא וגם האמא תשמור על עניני' היא. גם הילדים שמבתים חסידיים שאמותיהם הן נשים צדקניות, מביאים הילדים הקטנים אור במשפחות, שכן יראת שמים בכלל זקוקה להתעוררות.

...על אברכים בני תורה לעסוק בעיון בלימוד ולדבר בינם לבין עצמם בלימוד. לא רק להתייגע על ידיעת התורה, אלא לדבר בלימוד ולחדש חידושים בתורה, לא סברות הכרס וסברות חיצוניות, אלא חידושים אמיתיים לאמיתתה של תורה.

(תרגם מספר השיחות ה'תש"ה עמ' 104 ואילך - ספר השיחות המתורגם ה'תש"ה עמ' צח-קב)